



ศึกษาวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ในปรัชญาจรวาก An Analytical Study of Ethics In Cavaka Philosophy

พระเฉลย ลีตวิโส*

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาจรวาก ๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หมโนทัศน์หลักจริยศาสตร์ทางจรวาก แนวคิดจรวากส่งเสริมให้คนกิน-ดื่ม และเสพสุขโดยเฉพาะความสุขการหาความหมายทางเนื้อหนังและวัตถุเพราะร่างกายนี้แตกดับไปแล้วจะไม่มีเกิดและกลับมาที่นี้อีกไม่มีโลกหน้าไม่มีวิญญูณดำรงอยู่หลังจากตายแล้วหลักจริยศาสตร์ของจรวากเมื่อพิจารณาจากบริบทสังคมเป็นการปฏิเสธแนวคิดทางที่ติงามของสังคมที่ปรัชญาหรือเจ้าลัทธิศาสนาหลายสำนักสั่งสอนอยู่เวลานั้นตั้งแต่แนวทางที่สั่งสอนในคัมภีร์พระเวทอุปนิษัทและปรัชญาสายอัสติกะอีก๖สำนักรวมถึงปรัชญาคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาด้วย

กล่าวโดยสรุปปรัชญาจรวากปฏิเสธหลักปรัชญาใดบ้างที่คนจะคิดความเชื่อของปรัชญาจรวากเชื่อว่าชีวิตที่ดีที่สุดคือการกระทำที่นำความสุขและความเพลิดเพลินมาสู่ตนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แนวคิดทางจริยศาสตร์เรียกว่าเป็นสุขนิยมคือลึบขาคความสุเป็นที่ตั้งหลักการที่สำคัญทางศาสนาพราหมณ์และฮินดูสอนถึงจุดประสงค์ที่สำคัญ๔ประการทางชีวิตได้แก่ ๑) ประโยชน์ ๒) กาม ๓) ธรรมะ ๔) โมกษะ

ปรัชญาจรวากยอมรับเพียง๒ประการเท่านั้นคือ ๑) ประโยชน์๒) กามเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิตประโยชน์คือความสุขความมั่งคั่งและกามความเพลิดเพลินสุสำหรับเท่านั้นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตที่บุคคลควรแสวงหา ผลจากการศึกษาวิเคราะห์มาทั้งหมดผู้วิจัยได้พบข้อสรุปแนวคิดปรัชญาจรวากเป็นปรัชญาที่ยึดมั่นในวัตถุนิยมปฏิเสธความเชื่อคัมภีร์พระเวทและพิธีกรรมของพราหมณ์ปรัชญาจรวากมุ่งสอนให้คนแสวงหาวัตถุและกามเสพสุขทางเนื้อหนังเพราะเชื่อว่าคนเกิดมาชาติเดียวตายแล้วสูญไม่มีโลกหน้าไม่มีนรกไม่มีสวรรค์ไม่มีความดีความชั่วมีแต่ปัจจุบันเท่านั้น

ปรัชญาจรวากมีแนวคิดว่าความจริงต้องพิสูจน์ได้ทางประสามสัมผัสเท่านั้น ปฏิเสธความเชื่อในคำสอนทั้งหมดปรัชญาจรวากสอนให้คนแสวงหาความสุขสำราญโดยเฉพาะความสุขทางเนื้อหนังให้เต็มที่ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันเท่านั้นแนวคิดนี้เป็นการทำลายศีลธรรมอันเป็นการประพฤติปฏิบัติที่ติงามของสังคมโดยทั่วไปสร้างปัญหาใหม่ให้เกิดขึ้นแก่สังคมปัจจุบันจึงได้หาแต่ความสุขทางทุนนิยมเพื่อให้ตนได้ความสุขเหนือกว่า

* นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย



คนอื่นดั่งนั้นทุนนิยมบริโภคนิยมเกิดความโลภในความสุขความสบาย จึงตกเป็นทาสของความสุขโดยไม่รู้ตัวความสุขประเภทนี้เป็นความสุขชั้นโลกียะสุขจึงไม่ต่างไปจากความสุขของสัตว์ทั้งหลายทุกอย่างไปตามที่พึงเป็นไป

คำสำคัญ: จริยศาสตร์, ปรัชญาจารย์

Abstract

The thesis had main purposes: 1) to study a concept of Cavaka philosophy 2) to analyze a concept of the ethics in Cavaka philosophy. Cavaka concept encouraged people to eat, drink and search pleasure, especially sexual pleasure, the meaning of flesh, a body and material. Because a body was perishable, it would not be back again. There were non-existence in the future and non-living consciousness after death. The ethics in Cavaka philosophy, considered from the social context, denied a good concept in societies that many philosophers or thinkers of the schools propagated at that time. A way of such teaching was in Vedas, Upanisad, six schools of Asatika and philosophical teachings in Buddhism.

In summary, the Cavaka philosophy rejected any philosophy. Attitudes and beliefs of Cavaka philosophy was that the best life was to bring happiness and joy to oneself as much as possible. Ethical concepts, called 'hedonism' referred to the worship of pleasure. This was a main principle of Brahmanism and Hinduism to teach the four purpose of life: (1) benefits, (2) lust, (3) Dhamma, and (4) Moksa.

Cavaka philosophy conceded only two purposes: (1) benefits and (2) lust as the ultimate aim of life. Here, the benefit was happiness, wealth and the lust was only joyful. The mere happiness became the ultimate goal of life that all people ought to search. All results of this analytical study was found that the conclusion of Cavaka philosophy depended upon strict adherence to materialism and denied the faith and worship of the Hindu Vedas and the Brahmin's ceremonies. Cavaka philosophy aimed at teaching people to search lust and pleasures of the flesh because it believed that a person had one life and disappeared after death without the next existence, hell, heaven, goodness, and evil. There was only the present.



Cavaka philosophy believed that the fact could be proved by means of touching nerve. It rejected a belief in all teachings. Cavaka philosophy taught people to seek happiness, delight, especially carnal pleasures in the present life. This idea destroyed the moral conduct as goodness in the society. In general, it brought about new problems in the society. A person aimed at seeking only more pleasure, so that he got it more than the others. Thus, capitalism and consumerism made a person greedy in comfort and happiness. Then, he was a slave of pleasure. This type of happiness was the mundane pleasure in a way that it was not different from common happiness of animals.

Keywords; Ethics, Cavaka philosophy

๑. บทนำ

คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนามีกล่าวถึงปรัชญาจรรวากไว้หลายแห่งทั้งในระดับบาฬี พระไตรปิฎก และคัมภีร์อรรถกถาในชื่อว่า ลัทธิโลกายัต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นปรัชญาเก่าแก่ที่มีพัฒนามาก่อนพระพุทธศาสนา การปฏิบัติของปรัชญาจรรวากมีผู้รู้ได้แสดงทัศนะไว้ว่าเกิดขึ้นเพราะความไม่พอใจต่อระบบ และวิธีการที่มุ่งหนักไปในทางศาสนาและพิธีกรรม จนเกินไปของพวกพราหมณ์^๑ จนละเลยหรือไม่เอาใจใส่ต่อแก่นแท้ของคำสอนในพระเวท ความไม่พอใจดังกล่าว รวมถึงปรัชญาอุปนิษัต ซึ่งมุ่งเน้นแต่เรื่องนามธรรมที่ลึกซึ้ง (Idealism) ยากที่สามัญชนทั่วไปจะเข้าใจได้แนวความคิดทางปรัชญาของจรรวากจึงยืนอยู่ตรงกันข้ามปรัชญาฝ่ายพระเวทโดยสิ้นเชิงจนละเลยหรือไม่เอาใจใส่ต่อแก่นแท้ของคำสอนในพระเวท ความไม่พอใจดังกล่าว รวมถึงปรัชญาอุปนิษัต แม้จะเป็นกลุ่มปรัชญาที่ไม่ค่อยมีอิทธิพลมากนักต่อสังคมอินเดียในปัจจุบัน

จากการพิจารณาร่องรอยหลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาทำให้ทราบว่าในสมัยพุทธกาลลัทธิเหล่านี้ก็ได้แผ่ขยายและเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนอย่างกว้างขวางเช่นเดียวกัน อาจารย์ผู้ทำหน้าที่สั่งสอนลัทธิปรัชญานี้จึงได้รับการขนานนามว่า ครูทั้ง ๖ สำนัก ยังมีคำพรรณนาถึงในทำนองยกย่องไว้หลายแห่งว่า “ผู้เป็นเจ้าหมู่เจ้าคณะเป็นคณาจารย์เป็นผู้มีชื่อเสียงมีเกียรติยศเป็นเจ้าลัทธิคนจำนวนมากยกย่องกันว่าเป็นคนดี” คำว่า จรรวาก เป็นปรัชญาหนึ่งในอินเดีย ผู้ให้กำเนิดลัทธิปรัชญานี้ได้ แก่พระพฤทสบดีแต่ต่อมาได้รับการพัฒนาและวางรากฐานโดยศิษย์สำคัญ ๒ ท่าน ได้แก่ท่านจรรวากและท่านอชิต

^๑สุนทร ธีร์รังสี, ปรัชญาอินเดีย: ประวัติและลัทธิ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๖๒.



เกสกัมพล ต่อมากำว่า “จารวาก” ก็กลายเป็นชื่อที่ใช้เรียกลัทธิปรัชญาดังกล่าว^๒ ในทัศนะทางจริยศาสตร์เรียกปรัชญาจารวากเป็น วัตถุนิยม (Materialism) หมายถึงวัตถุนิยมว่าทรัพย์สินเงินทองและอำนาจเป็นสิ่งสำคัญเพราะอำนวยความสะดวกสูงสุดให้แก่ชีวิตได้

ปัญหาของหลักจริยศาสตร์ของปรัชญาจารวากนั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีญาณวิทยา ซึ่งแสวงหาความรู้ที่ยึดถือเฉพาะสิ่งที่สามารถสัมผัสได้ โดยตรงทางประสาทสัมผัสเท่านั้นเป็นความจริง ที่เหลือนอกจากนั้น ปรัชญาจารวากไม่ยอมรับ ซึ่งจากหลักการดังกล่าวเมื่อโยงมาหาหลักจริยศาสตร์ ปรัชญาจารวากปฏิเสธความสุขอื่นๆ ยอมรับแต่เพียงความสุขทางเนื้อหนังมังสาเท่านั้นเป็นบรมสุข (Summumbonum) สำหรับชีวิต เพราะเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง และสามารถสัมผัสได้

ดังนั้นหลักจริยศาสตร์ของปรัชญาจารวาก จึงมุ่งส่งเสริมให้คน “กิน ดื่ม และเสวยสุข” เพราะเมื่อร่างกายนี้กลายเป็นเถ้าถ่านไปแล้ว เราจะได้กลับมาที่นี่อีก ไม่มีโลกหน้าไม่มีวิญญาณดำรงอยู่หลังจากตายไปแล้วหลักจริยศาสตร์ของปรัชญาจารวาก เมื่อพิจารณาจากบริบททางสังคมในเวลา จึงเท่ากับเป็นการปฏิเสธแนวทางที่ดึงามที่ปรัชญาหรือเจ้าลัทธิศาสนาหลายสำนักสั่งสอนอยู่เวลานั้น นับตั้งแต่แนวทางที่สั่งสอนในคัมภีร์พระเวท อุปนิษัฏ กระทั่งปรัชญาสายอัสติคอีก ๖ สำนัก รวมถึงหลักปรัชญาคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาด้วย กล่าวโดยสรุป ปรัชญาจารวากปฏิเสธหลักการใดบ้าง^๓ และทรรศนะคติความเชื่อของปรัชญาจารวาก เชื่อว่าชีวิตที่ดีที่สุดคือชีวิตที่หาความสุขและความเพลิดเพลินได้มากที่สุด การกระทำที่ดีที่สุด คือการกระทำที่นำความสุข และความเพลิดเพลินมาสู่ตน แนวความคิดทางจริยศาสตร์ เรียกว่าเป็น สุขนิยม (Hedonism) คือลัทธิบูชาความสุขเป็นที่ตั้งหลักการที่สำคัญของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู สอนถึงจุดประสงค์ ที่สำคัญ ๔ ประการของชีวิต ได้แก่ ๑) ประโยชน์ ๒) กาม ๓) ธรรม และ ๔) โมกษะ แต่ในขณะที่ปรัชญาจารวากยอมรับเพียง ๒ ประการเท่านั้น ได้แก่ ๑) ประโยชน์ และ ๒) กาม เป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิตส่วนธรรมะ และโมกษะไม่ใช่จุดมุ่งหมายของชีวิต ประโยชน์ อันได้แก่ความมั่งคั่ง และความเพลินเพลินสำราญเท่านั้นเป็นเป้าหมายของชีวิตที่บุคคลควรแสวงหา^๔

ผู้วิจัยชี้ให้เห็นประเด็นว่าปรัชญาจารวากมีเอกลักษณ์ในเชิงวาทิลป์(ปรัชญาปากหวาน) โดยการอ้างทฤษฎีและประเพณีทางสังคมมาหักล้างศีลธรรม มุ่งแสดงให้เห็นว่าตนฉลาดกว่ามิได้มุ่งสั่งธรรมแต่อย่างใด

^๒ Lokāyata, Carvaka-Indian Materialism. แหล่งที่มา : <http://www.iep.utm.edu/indmat> [๓ มีนาคม ๒๕๕๔].

^๓ จานงศ์ ทองประเสริฐ, บ่อเกิดลัทธิประเพณีอินเดีย เล่ม ๑, (กรุงเทพฯมหานคร : ราชบัณฑิตยสถานจัดพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๔๔.

^๔ อภิภูวัฒน์ โพธิ์सान, สุขวิถี : มนุษย์ ชีวิต ความสุข, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (มหาสารคาม : หจก. อภิชาติการพิมพ์, ๒๕๕๔), หน้า ๓๙-๔๑.



ในปรัชญาอินเดียทุกสำนักสอนเรื่องความหลุดพ้นว่าเป็นจุดมุ่งหมายอันประเสริฐสูงสุดของชีวิต เพราะเมื่อบรรลุถึงสภาวะดังกล่าวแล้ว จะทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงได้

ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการพิสูจน์ว่ามโนทัศน์ของหลักจริยศาสตร์ในปรัชญาจารวากในแนวคิดอภิปรัชญาของปรัชญาจารวากที่ถือว่าเป็นเรื่องเหลวไหล เพราะไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า เมื่อวิญญานหลุดพ้นจากพันธนาการทั้งปวงแล้ว จะทำให้พบความสุขนิรันดรได้ถ้ามนุษย์จะหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงได้ ก็ต่อเมื่อชีวิตหาไม่แล้วเท่านั้น ดังนั้น ถ้าจะหาความสุขร่างกายนี้ต่างหากที่สามารถพิสูจน์ ความสุขเพลิดเพลินในโลกนี้ได้ การหวังความสุข หรือความเพลิดเพลินในโลกหน้าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ และถือเป็นเรื่องไร้สาระและมีประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ทางวิชาการให้มีความก้าวหน้ามีระบบทางวิทยาการ เทคโนโลยีจริงหรือไม่ และสอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ครบถ้วนแล้วหรือยังโดยจะดำเนินการศึกษาในลำดับต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวคิดของปรัชญาจารวาก
๒. เพื่อศึกษามโนทัศน์ของหลักจริยศาสตร์ในปรัชญาจารวาก

๓. ขอบเขตของการวิจัย

๑) ขอบเขตด้านเอกสารปฐมภูมิ (Primary) เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) ได้วางขอบเขตศึกษาวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ในปรัชญาจารวากได้แก่คัมภีร์พระเวท คัมภีร์โลกายตศาสตร์ มหาภารตสูตร ซึ่งถือว่าปรัชญาจารวากเป็นต้นกำเนิดพงศาวดารนิยามหรือวัตตุนิยม และในคัมภีร์กามสูตร อธิบายถึงกามสุขของปรัชญาจารวากอย่างชัดเจน โดยเน้นประเด็นการครองเรือน

๒) ขอบเขตด้านเนื้อหาทุติยภูมิ (Secondary) ได้แก่เอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องแล้วจึงนำเสนอเป็นแนวทางศึกษาวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ในทฤษฎีสุขนิยมและวัตตุนิยมของปรัชญาจารวาก

๔. ต้นกำเนิดปรัชญาจารวาก

ปรัชญาจารวากที่เรียกในภาษาสันสกฤตว่า **จารวากทฺรศฺน**^๕ มีความเชื่อว่าสิ่งที่เป็นจริงจะต้องรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสเท่านั้นสิ่งที่มีอยู่จริงจึงมีเพียงสสารหรือวัตถุสิ่งอื่นนอกจากนี้เช่นอากาศจิตอาตมันไม่ใช่สิ่งที่มีจริงเพราะไม่อาจรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส

^๕ เอ็ม. ทิริยานนะ, ปรัชญาอินเดียสังเขป, วิจิตร เกิดวิสิษฐ์ แปล, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๑๒๓.



ด้วยเหตุนี้ลัทธินี้จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าโลกายัต (Lokayata) หมายถึงจำกัดอยู่กับโลกแห่งประสบการณ์สามัญ^๖ เพราะเป็นปรัชญาที่ตั้งดูความสนใจของชาวโลกเป็นปรัชญาชาวบ้านไม่มีความลึกซึ้งอะไรมีคำสอนที่ไปตามกระแสความต้องการของชาวโลกเท่านั้นเช่นสอนว่าโลกนี้เท่านั้นเป็นจริงไม่มีโลกอื่นนอกจากโลกนี้การตายคือการสิ้นสุดของทุกอย่าง^๗ ซึ่งคำสอนของปรัชญาจารย์วาก

ในทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ได้กล่าวถึงคัมภีร์โลกายตศาสตร์ คัมภีร์นี้ อรรถกถาจารย์ได้อธิบายว่า หมายถึง คัมภีร์ที่อธิบายศิลปะแห่งการเอาชนะผู้อื่นในเชิงวาทศิลป์ โดยการอ้างทฤษฎีและประเพณีทางสังคมมาหักล้างสัจธรรม มุ่งแสดงให้เห็นว่า ตนฉลาดกว่ามิได้มุ่งสัจธรรมแต่อย่างใด

ดังนั้นปรัชญานี้จึงได้ถือวัตถุเป็นใหญ่เห็นว่าวัตถุเท่านั้นสำคัญชีวิตเป็นเพียงเครื่องจักรของสังคมชีวิตขึ้นอยู่กับปากและท้องจะมีความสุขได้ก็เพราะมาจากกามารมณ์และวัตถุที่นำใคร่นำปรารถนาลัทธินี้มีคำสอนให้เชื่อผลของกรรมที่ว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ปฏิเสธชาติหน้านรกสวรรค์และนิพพานโดยเห็นว่าคนเราเกิดครั้งเดียวตายครั้งเดียวร่างกายของคนไปจบลงที่ป่าช้าหลังจากนั้นไม่มีอะไรไปเกิดอีกเมื่อชีวิตดับวิญญาณก็หมดร่างกายถึงความเปื่อยเน่าแล้วแปรสภาพไปเป็นอย่างอื่นปรโลกอยู่ที่ไหนไม่มีใครเห็นเมื่อไม่มีใครเห็นก็เป็นเรื่องที่เหลวไหลเชื่อไม่ได้ร่างกายของคนและสัตว์หรือวัตถุธาตุทุกชนิดเปรียบเหมือนหม้อดินที่นายช่างหม้อปั้นขึ้นเมื่อปั้นขึ้นมาแล้วก็ทรงสภาพอยู่ได้ชั่วขณะหนึ่งอีกไม่นานก็แตกสลายไปตามสภาวะไม่สามารถจะกลับมาก่อเป็นรูปเดิมได้อีกที่ตายแล้วหมดแล้วก็เป็นอันแล้วไปที่จะมีมาใหม่ก็มีขึ้นอีกโดยมิได้เกี่ยวเนื่องถึงกันและกันการทำดีทำชั่วย่อมมีผลเท่ากันคือไม่ไปทั้งสวรรค์และนรกแต่ไปรวมลงแต่ในป่าช้าเท่านั้น

หลักคำสอนของปรัชญาจารย์วาก สอนให้มุ่งหาความสุขความสะดวกสบายจากวัตถุอย่างเดียวโดยมิได้คำนึงถึงหลักศีลธรรมแต่ประการใด เช่น การกินเหล้าเมาสุราการแสวงหาความสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่ว่าจะได้มาโดยวิธีใดถือถือว่าเป็นการดี ทั้งนี้มิได้คำนึงถึงบุญบาปนึกจะทำอะไรก็ทำไปตามความพอใจ เมื่อเชื่อว่าชาติหน้าไม่มีและจะไปคำนึงถึงมันทำไมคนเราจะมีมีความสุขได้ก็ต้องมีบ้านอยู่อย่างดีมีอาหารอย่างดีมีเครื่องบำรุงบำเรออย่างดี แต่ทำได้คำนึงถึงไม่ว่าการที่จะได้สิ่งของเหล่านั้นมาจะต้องอาศัยอะไรเป็นหลักหรือแสวงมาโดยวิธีใดและหาได้คำนึงถึงไม่ว่าในกาลบางครั้งแม้พระราชามหากษัตริย์ที่ประทับอยู่บนราชบัลลังก์อันตระการตาแวดล้อมด้วยเหล่าสนมกำนัลนางก็ยังคงประสบกับ

^๖ฐานิสรา ประธานราษฎร์นิกร, *อภัยกตปัญหาปัญหาที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงพยากรณ์*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศยาม, ๒๕๕๒), หน้า ๓๔.

^๗ประยงค์ แสนบุราณ, *ปรัชญาอินเดีย*, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๒๑.



ความทุกข์ได้ธรรมดาว่าอาหารแม้จะมีรสอร่อยแต่ถ้าคลุกเคล้าด้วยยาพิษก็ไม่ควรรับประทานเช่นเดียวกับการเสพวัตถุที่นำใครปรารถนาซึ่งบางคนเห็นเป็นความสุขที่ยอดเยี่ยมจึงพากันติดอยู่แต่นั้นแต่นั้นหาเป็นความสุขที่แท้จริงไม่เพราะมีความทุกข์เจือปนอยู่เช่นเดียวกับยาพิษที่ปนอยู่กับอาหาร

ฉะนั้นจึงสอนให้แสวงหาความสุขด้วยการกินดื่มและเสพกามารมณ์ใช้ชีวิตแบบเสเพลถือว่าวันนี้สำคัญและมีจริงพຽງนี้จะมีหรือไม่มีก็ไม่รู้^๕ และให้แสวงหาความสุขสบายไม่ควรสนใจเรื่องชาติหน้าและกรรมและยังได้แนะนำว่าเมถุนกรรมเป็นความสุขอันสูงสุด^๖ จึงทำให้คนไม่มีศีลธรรมประจำใจและไม่คำนึงถึงบุญบาปแล้วการแสวงหาความสุขของเขาก็เป็นไปอย่างไร้มนุษยธรรมเขาอาจได้ความสุขเพียงชั่วแล่นมาจากหยาดน้ำตาของคนอื่นเขาอาจดำรงตนอยู่ได้อย่างสะดวกสบายหรืออย่างมีความสุขได้ในเมื่อเขายังมีอำนาจหรือ

ปัญหาคือ เมื่อวัตถุสิ่งของเหล่านั้นยังอยู่ในอำนาจของเขาแต่อำนาจนั้นหาเป็นอำนาจที่ตั้งอยู่บนฐานแห่งความยุติธรรมไม่และอำนาจชนิดนี้จะอยู่ได้ตลอดไปหรือเมื่อหมดอำนาจลงแล้วอะไรจะเกิดขึ้นแทนที่มีใช้ความทุกข์ดอกหรือสักวันหนึ่งข้างหน้าวัตถุสิ่งของเหล่านั้นจะกลับกลายเป็นยาพิษแก่ตัวของเขาประเทศที่เจริญก็ถึงความเสื่อมพระราชาผู้มีอำนาจก็ถึงความเสื่อมอำนาจดอกไม้ที่สวยงามก็ถึงความร่วงโรยและเหี่ยวแห้งกำแพงที่ยิ่งใหญ่ก็แปรสภาพเป็นกองอิฐและมูลดินทรัพย์สินศฤงคารบริวารคนใช้ก็ถึงแก่ความฉิบหายคนเราเกิดแล้วแก่เจ็บและตายไปในที่สุดอะไรเล่าคือแก่นสารของชีวิตทรัพย์สมบัติวัตถุสถานบ้านพี่น้องญาติมิตรติดตามไปได้หรือไม่ความต้องการวัตถุของคนไม่เคยมีการเพียงพอยิ่งได้เท่าไรก็ยิ่งอยากได้มากขึ้นยิ่งทะเยอทะยานก็ยิ่งเกิดความดิ้นรนและเดือดร้อนกันใหญ่เมื่อหยุดเสียได้ก็หมดกังวลเมื่อหมดกังวลก็หมดความทุกข์เมื่อหมดความทุกข์ก็ได้รับความสุขต่อไปคนบางพวกเห็นว่าวัตถุเท่านั้นที่จะสามารถบำรุงสุขจัดทุกข์ได้อย่างแน่นอนแต่ที่แท้จริงแล้วตัววัตถุนั้นเองเป็นบ่อเกิดแห่งตัวทุกข์

ด้วยเหตุที่ปรัชญาจารย์วากยัตถ์หลักกามสุขัลลิกานุโยคนี้ มีความนิยมหนักไปในทางวัตถุจนเกินควรปรัชญานี้จึงเป็นปรัชญาที่นำไปสู่ทางสุดโต่งสายหนึ่งอย่างไรก็ตามพอที่จะสันนิษฐานได้ว่าปรัชญาจารย์วากยัตถ์เกิดขึ้นมาเพราะสาเหตุนี้คือ

๑. ความไม่พอใจพิธีกรรมทางศาสนาเพราะในยุคนี้พวกเขาหมั่นเน้นพิธีกรรมทางศาสนามากโดยปราศจากเหตุผลจึงทำให้คนเบื่อหน่ายต่อพิธีกรรมนั้น

^๕ สนิท ศรีสำแดง, พุทธปรัชญา, (กรุงเทพมหานคร : นิลนารการพิมพ์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๖.

^๖ สมัคร บุราราศ, ปรัชญาพราหมณ์ในสมัยพุทธกาล, (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, ๒๕๑๖), หน้า ๗๙.



๒. ประชาชนบางท่านสันนิษฐานว่าปรัชญาจากรากเป็นปรัชญาของพวกเขาคนเดียว ซึ่งพวกเขาคิดปรัชญาวัตถุนิยมขึ้นมาเพื่อคัดค้านปรัชญาจิตนิยมของพวกเขาอันซึ่งเป็นผู้ปกครอง

๓. ในยุคต่อมาปรัชญาอุปนิษัทก็สอนเน้นหนักไปทางจิตคำสอนนี้ลึมนึกถึงชีวิตที่เป็นจริงของสามัญชนจึงก่อให้เกิดแรงต้านทานขึ้น^{๑๐}

แนวความคิดดังกล่าวนี้คือสาเหตุให้เกิดแนวคิดปรัชญาจากรากขึ้นในสังคมอินเดีย ในยุคนั้นซึ่งถือว่าเป็นแนวความคิดใหม่ที่กล้าท้าทายหลักคำสอนในคัมภีร์พระเวทเป็นการสร้างค่านิยมความเชื่อเรื่องวัตถุมีความสำคัญกว่าจิตใจและเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ให้แก่สังคมจึงเกิดแนวคิดความเชื่อออกเป็นสองส่วนกล่าวคือความเชื่อทางจิตวิญญาณซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมและความเชื่อทางวัตถุที่จับต้องสัมผัสได้ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดอิทธิพลลัทธิคำสอนแนวความคิดความเชื่อต่อสังคมในสมัยนั้นปรัชญาจากรากเป็นลัทธิความเชื่อที่นิยมโลกหรือโลกายัต(World Affirming) ปฏิเสธการมีอยู่ของพระเป็นเจ้าอย่างสิ้นเชิงทั้งไม่เชื่อในเรื่องของบุญบาปนรกสวรรค์เทวดาภูตผีปีศาจถือว่าวัตถุเท่านั้นที่เที่ยงแท้แน่นอนส่วนจิตหรือความรู้คือผลผลิตของวัตถุปรัชญาจากรากมีความเชื่อในการแสวงหาความรู้เช่นเดียวกับปรัชญาสารนิยมทั่วไปว่าแหล่งความรู้ที่แน่นอนและถูกต้องได้มาจากประสาทสัมผัสหรือความรู้เชิงประจักษ์หรือสัญชาตญาณ (Perception) ความรู้ที่ได้จากเหตุผลจากสิ่งดลใจจากสิ่งที่ผุดออกมาทางความคิดเป็นเพียงความเชื่อไม่ใช่ความรู้ที่แท้จริง^{๑๑} จากคำกล่าวมานี้จึงควรที่จะศึกษาถึงแนวความคิดหลักจริยศาสตร์ในปรัชญาจากราก

ซึ่งการศึกษาแนวคิดในปรัชญาจากรากนั้น มีปรากฏในคัมภีร์โลกียศาสตร์ว่าได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของลัทธิของครูทั้ง๖โดยมีประเด็นทางจริยศาสตร์ดังต่อไปนี้

๑) การแสวงหาความสุขความสบายทางวัตถุเพราะเป็นสิ่งที่จับต้องสัมผัสได้และทำให้เกิดเป็นการบริโภคนิยมในสังคมการเกิดสังคมบริโภคนิยมทำให้คนไม่มีคำว่าบาปบุญหรือจริยธรรมในจิตใจเพราะสิ่งเหล่านี้จับต้องสัมผัสไม่ได้เหมือนกับวัตถุที่สามารถหาได้และสัมผัสจับความดีความชั่วสุขทุกข์ไม่มีเหตุไม่มีปัจจัยที่ทำให้เกิดเพราะมันเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งธรรมชาตินี้ได้สอดคล้องกับแนวคิดวัตถุนิยมที่ว่าธาตุ ๔ มีดิน น้ำ ลมไฟ เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติไม่มีเหตุปัจจัยแต่เมื่อรวมตัวผสมกันได้อย่างถูกต้องจึงทำให้เกิดเป็นสิ่งที่ต่างๆเมื่อแตกสลายไปก็กลับไปสู่สภาพเดิมของตน

๒) มนุษย์ตายแล้วขาดสูญไม่มีภพหน้าหรือการเกิดใหม่จัดอยู่ในประเภทอุจเฉทวาทะคือเห็นว่าตายแล้วขาดสูญความเห็นที่ว่าเมื่อมนุษย์เราตายลงธาตุทั้ง ๔ ก็กลับไปคืนสู่สภาพ

^{๑๐} ประยงค์ แสนบุราณ, *ปรัชญาอินเดีย*, อ่างแล้ว, หน้า ๒๓.

^{๑๑} สุวัฒน์ จันทระจาง, *ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับปรัชญาและศาสนา*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ, ๒๕๔๐), หน้า ๑๓๔.



เดิมของตนอึดตาก็เป็นอันดับสูงสุดและไม่ยอมรับผลของการให้ทานการบูชาผลของกรรมทั้งดี และชั่วนั้นเป็นการปฏิเสธกฎแห่งกรรมการกล่าวว่าโลกนี้ไม่มีโลกหน้าไม่มีผู้บรรลุมิเกษะไม่มี เป็นการปฏิเสธสังสารวัฏและความหลุดพ้น

ผู้วิจัยศึกษาลัทธิจารวากในปรัชญาอินเดียเพราะคำว่าจารวากหมายถึงคำพูด ปากหวานพูดนิยมไปในทางวัตถุพวกนับถือลัทธิจารวากยึดถือว่าประสบการณ์ทางสัมผัส เท่านั้นเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ที่แน่นอนและถูกต้องอย่างเดี่ยวซึ่งแสดงให้เห็นว่าแหล่งความรู้ ในทางอ้อมและความรู้อันเกิดมาจากการอนุมานความรู้อันได้มาจากการเรียนหรือการบอก กล่าวจากคนอื่นเป็นความรู้อันไม่สามารถเชื่อถือได้และพิสูจน์ให้เห็นได้ความรู้เหล่านั้น นำไปสู่ความเข้าใจผิดเสมอโดยเหตุผลนี้จึงไม่ควรมีความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่งเว้นไว้แต่สิ่งนั้นรู้ ได้โดยผ่านความรู้สึกลทางผัสสะซึ่งปรัชญาจารวากเป็นลัทธิความเชื่อที่นิยมโลกหรือโลกายัต (World Affirming)

๕. มูลฐานของหลักจริยศาสตร์

พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๓ นิยาม“จริยศาสตร์”^{๑๒} ว่าเป็นปรัชญาสาขาหนึ่งว่าด้วยการแสวงหาความดีสูงสุดของชีวิต มนุษย์ แสวงหาเกณฑ์ในการตัดสินความประพฤติของมนุษย์ว่า อย่างไรถูกไม่ถูก ดีไม่ดี ควรไม่ควร และพิจารณาปัญหาเรื่องสถานภาพของค่าทางศีลธรรม โดยสรุปก็คือว่า จริย ศาสตร์กับจริยปรัชญา เป็นแนวคิดทางปรัชญาบริสุทธิ์สาขาหนึ่งเน้นศึกษาคุณค่าทาง ศีลธรรมแห่งการกระทำ หรือความประพฤติของมนุษย์ว่า การกระทำหรือความประพฤติใน ลักษณะใดดี ถูก ควร ซึ่งควรค่าแก่การยกย่องสรรเสริญ หรือการกระทำหรือความประพฤติ ในลักษณะใดชั่ว ผิด ไม่ควร ซึ่งไม่ควรค่าแก่การตำหนิ ตลอดจนแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับสิ่ง ที่ดีที่สุดในชีวิตมนุษย์

ประเด็นทางจริยศาสตร์ ก็อาจแยกย่อยไปได้หลายประเด็น เช่น อะไรคือสิ่งที่มีค่า อันสูงสุดที่มนุษย์ควรแสวงหา มีเกณฑ์หรือมาตรฐานการอย่างไรที่จะตัดสินว่า การกระทำหรือ ความประพฤติในลักษณะใดเป็นการกระทำที่ดีหรือเป็นความประพฤติดี หรือเมื่อเราตกอยู่ใน สถานการณ์อันหนึ่งที่จะต้องเลือกกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด เรามีเกณฑ์อย่างไรที่จะ ช่วยให้เราตัดสินใจในทางที่เหมาะสม นอกจากนี้ จริยศาสตร์ยังวิเคราะห์ถึงค่าทางจริยธรรม หรือศีลธรรมว่า สิ่งที่เราเรียกว่า“ดี ชั่ว ถูก ผิด” นั้นมีอยู่จริงหรือไม่ หรือเป็นเพียงความเห็น ของผู้พูด และถ้ามันมันมีอยู่จริง มันมีอยู่จริงในลักษณะใด กล่าวโดยสรุปก็คือ จริยศาสตร์ นั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ว่า“อะไรควรเว้น อะไรควรทำอะไรผิด อะไรถูก อะไรดี และอะไรชั่ว”

^{๑๒} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร นคร : โรงพิมพ์ศีกติโสภารการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๓๔.



ดังนั้น จริยศาสตร์จึงหมายถึง ความรู้ หลักการ หรือทฤษฎีที่ใช้เหตุผลแยกความดี ออกจากความชั่ว เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญา และเป็นศาสตร์ที่เป็นบรรทัดฐานของความประพฤติของมนุษย์ ต่อมาปัญหาโต้แย้งทางจริยศาสตร์ที่เกิดขึ้นโดยตรงเป็นครั้งแรกและเป็น ประเด็นสำคัญ โดยการโต้แย้งว่าควรมีการแสวงหาคำตอบของคำถามที่ว่า ๑)อะไรคือ ความสุขที่แท้จริงของชีวิต ๒) เราจะแสวงหาความสุขในชีวิตได้อย่างไร

ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวเป็นประเด็นทางจริยศาสตร์ในปรัชญาจารวากที่ถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิตที่ชัดเจน “จารวาก” ได้มาจากคำภาษาสันสกฤตสองคำคือ “จารุ” แปลว่า ทองคำ งาม น่ารัก สม เหมาะ และคำว่า “วาก” แปลว่า คำพูด ถ้อยคำ การพูด^{๑๓} เมื่อรวมเข้ากันแล้วเป็นจารวาก หมายถึง คำพูดที่ไพเราะ อ่อนหวาน ถูกใจคนฟัง ทำให้คนหลงใหลไปกับคำพูดนั้นๆ ทั้งๆ ที่มันอาจจะไม่เป็นจริงตามนั้นก็ได้อีก เป็นปรัชญา ปากหวาน เป็นข้อความพินทุที่ฟังรื่นหู ทำให้คนหลงเชื่อได้ง่าย ในที่บางแห่งปรัชญาจารวาก เขาเรียกว่า “โลกายัต” เพราะเป็นปรัชญาที่ดึงดูดความสนใจของชาวโลก เป็นปรัชญา ชาวบ้าน ไม่มีความลึกซึ้งอะไร มีคำสอนที่ไปตามกระแสความต้องการของชาวโลกเท่านั้น เช่น สอนว่าโลกนี้เท่านั้นเป็นจริง ไม่มีโลกอื่นๆ นอกจากโลกนี้ การตายคือ การสิ้นสุดของ ทุกอย่าง^{๑๔}

ปราชญ์บางคนมีความเห็นว่า จารวาก มาจากศัพท์ว่า “จรว” แปลว่ากินเพราะหลัก ปรัชญาข้อหนึ่งของสำนักนี้บอกว่า “จงกิน จงดื่ม จงรื่นเริงเสียแต่วันนี้ พรุ่งนี้อาจตาย”^{๑๕} จาก ข้อความนี้ ปรัชญาจารวากจึงเป็นปรัชญาคัดค้านหลักคำสอนของศาสนาฮินดูทุกระบบ ซึ่งเป็น เทวนิยม ในขณะที่เดียวกันก็คัดค้านหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาและศาสนาเซน ซึ่งเป็นอ เทว นิยมด้วย แต่มีหลักปรัชญาโดยการเน้นการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบันนี้เท่านั้น ไม่เชื่อว่า สวรรค์นรกมีจริง และทั้งไม่เชื่อคุณมารดาบิดา ครูอาจารย์ว่ามีจริง หลักฐานบางแห่งกล่าว ว่าคำว่า “จารวาก” เป็นชื่อศิษย์คนสำคัญของฤๅษีพฤหัสติผู้ก่อตั้งสำนักนี้^{๑๖} ศิษย์คนนี้ได้ นำคำสอนของพฤหัสติมาเผยแพร่ให้ชาวโลกได้รู้โดยวิธีการต่าง ๆ

ดังนั้นปรัชญาสำนักนี้จึงถูกเรียกว่า จารวาก ตามชื่อของศิษย์พฤหัสติผู้นั้น ปรัชญาจารวากถือว่าเป็นปรัชญาวัตถุนิยมที่เก่าแก่ที่สุดของอินเดียและของโลก ไม่มีใครรู้ว่า ปรัชญาสำนักนี้เกิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อไร และใครเป็นผู้ก่อตั้งขึ้นมา แต่เท่าที่ทราบปรัชญาสำนัก

^{๑๓}R. Puligandla, *Fundamentals of Indian Philosophy*, (New York : Abingdom press 1975), p. 27.

^{๑๔}Jadunath Singha, *Outline of Indian Philosophy*, (Calcutta : New Central Book Agency, 1992), p. 76.

^{๑๕}Whitney, *Sanskrit Grammar*, (Baranasi : MotilalBanarsidass, 1975), p. 80.

^{๑๖}Radhakrishnan, *Indian Philosophy*, (India : Blackie & Son Publisher, 1929), p. 279.



นี้เกิดขึ้นมาช้านานมาก ก็เพราะอาศัยข้อความทางปรัชญาของสำนักนี้ที่ศาสนาอื่นๆ ยกมากล่าวเอาไว้ การที่ศาสนาอื่นๆ ยกมากล่าวไว้นั้น ก็เพื่อคัดค้านโต้แย้งหรือประณามเท่านั้น^{๑๗} หมายไขยกมาเพื่ออธิบายขยายความหรือยกย่องไม่ ดังนั้นจึงไม่มีทางที่จะทราบข้อเท็จจริงทางเนื้อหาปรัชญาสำนักนี้ได้อย่างชัดเจนได้ เพราะไม่มีเอกสารใดๆ ที่เป็นต้นฉบับของสำนักนี้ปรากฏให้เห็น แต่ไปปรากฏในคัมภีร์ของศาสนาต่างๆ เช่น ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนา และคัมภีร์พระเวทของศาสนาฮินดู เป็นต้น

ปรัชญาจรวากเกิดขึ้นมาเพราะสาเหตุต่อไปนี้ ๑) ความไม่พอใจพิธีกรรมทางศาสนา เพราะในยุคนี้พวกพราหมณ์เน้นพิธีกรรมทางศาสนามากโดยปราศจากเหตุผล จึงทำให้คนเบื่อหน่ายต่อพิธีกรรมนั้น ๒) ประชาชนบางท่านสันนิษฐานว่าปรัชญาจรวากเป็นปรัชญาของพวกตราวิเดียน ซึ่งพวกเขาคิดปรัชญาวัตถุนิยมขึ้นมาเพื่อคัดค้านปรัชญาจิตนิยมของพวกอารยันซึ่งเป็นผู้ปกครอง ๓) ในยุคต่อมาปรัชญาอุปนิษทก็สอนเน้นหนักไปทางจิต คำสอนนี้ลึมนึกถึงชีวิตที่เป็นจริงของสามัญชน จึงก่อให้เกิดแรงต้านทานขึ้น

๖. ทฤษฎีทางจริยศาสตร์ในปรัชญาจรวาก

ทฤษฎีทางจริยศาสตร์คือศาสตร์ทางศีลธรรมเป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาบางทีเรียกว่าปรัชญาทางศีลธรรม (Moral philosophy) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีทางจริยศาสตร์ในประเด็นเรื่องธรรมะ กามสุข โมกษะ ที่เป็นหลักการปฏิบัติของจรวาก และเพื่อพิสูจน์สิ่งที่เป็นปัญหาอะไรคือจุดหมายสูงสุดของชีวิตมนุษย์และอะไรคือจุดประสงค์ในการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ตามแนวคิดทางจริยศาสตร์ของปรัชญาจรวากมีลักษณะเป็นความคิดแบบวัตถุนิยมหรือไม่

ข้อสงสัยในหลักคำสอนของจรวากมีความสุขทางเนื้อหนึ่งเป็นจุดหมายปลายทางคติชีวิตของจรวากมีว่ากินดื่มและรื่นเริงสำราญคตินี้สอดคล้องกับทฤษฎีของจรวากที่ว่าไม่มีโลกหน้าไม่มีการเกิดใหม่หลังจากตายแล้วมนุษย์ทุกคนเกิดหนเดียวตายหนเดียวคนดีคนชั่วมีจุดสุดท้ายของชีวิตอย่างเดียวกันนั้นคือจบลงด้วยความตายฉะนั้นมนุษย์จึงควรรีบตัดดวงแสวงหาความสุขเสียให้เต็มที่ตั้งแต่เวลาที่ยังมีชีวิตอยู่กินให้เป็นสุขดื่มให้เป็นสุขและสนุกเสียให้อิ่มตายแล้วก็สิ้นสุดกันจะกินดื่มสนุกสนานอะไรไม่ได้

ปรัชญาการดำเนินชีวิตของจรวาก คติการดำเนินชีวิตของพวกจรวากมีปรัชญาชีวิตว่ากินดื่มและรื่นเริงสำราญมีความสุขทางเนื้อหนึ่งเป็นจุดหมายปลายทางมนุษย์เกิดหนเดียวตายหนเดียวไม่มีโลกหน้าไม่มีการเกิดใหม่หลังจากตายแล้วคนดีคนชั่วมีจุดสุดท้ายของชีวิตอย่างเดียวกันคือความตายดังนั้นมนุษย์จึงควรรีบตัดดวงแสวงหาความสุขเสียให้เต็มที่ตั้งแต่ยังมีชีวิตอยู่กินให้เป็นสุขดื่มให้เป็นสุขและสนุกเสียให้เต็มที่อิ่มตายแล้วก็สิ้นสุดกันจะดื่ม

^{๑๗} อติศักดิ์ ทองบุญ, ปรัชญาอินเดีย, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๒๔), หน้า ๑๙.



สนุกสนานอะไรไม่ได้อีกแล้วลัทธินี้สอนตรงกับความต้องการกิเลสของปุถุชนทุกๆ ไปพวกนี้ ยอมรับเอาหลักปรัชญาชีวิตของจารวากมาปฏิบัติได้โดยไม่รู้สีกตัวและง่ายตาย ปรัชญา จารวากยังสอนให้คนเราแสวงหาทรัพย์เพราะว่าทรัพย์สมบัติทำให้เราสามารถแสวงหาความ สนุกสนานเพลิดเพลินในชีวิตได้อย่างเต็มที่ความสุขทางเนื้อหนังหรือความสุขทางกามารมณ์ เป็นความสุขสูงสุดคุณธรรมไม่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตเพราะคนดีคนชั่วก็จบลงด้วยความ ตายเท่ากัน

ข้อยืนยันประเด็นจุดมุ่งหมายเพียงอย่างเดียวของมนุษย์ก็คือการได้ความสุขทาง ประสาทสัมผัสจนพอใจท่านไม่ควรกล่าวว่าความสุขไร้ความหมายเพราะมีความสุขก็เจ็บ อยู่เราน่าจะฉลาดเพียงพอที่จะหาความสุขที่บริสุทธิ์เท่าที่จะหามาได้และหลีกเลี่ยงความ ทุกข์ที่จะตามมาดูจุดตั้งคนที่อยากกินปลาก็ต้องนำปลามาทั้งตัวพร้อมทั้งครีบและก้างของมัน แล้วเลือกกินส่วนที่พอใจหรือดูคนที่อยากกินข้าวก็ต้องนำข้าวมาทั้งรวงและฟางเลือกสรร ส่วนที่กินได้จนพอใจจงอย่าให้การกลัวความทุกข์มาขัดขวางการหาความสุข^{๑๘}

ประเด็นการปฏิเสธเรื่องกรรมและผลแห่งกรรมอย่างที่เชื่อถือกันในระบบอื่นๆ ของปรัชญาอินเดียการกระทำที่ดีสำหรับปรัชญาจารวากคือการกระทำที่สามารถนำความ สนุกสนานเพลิดเพลินมาให้ได้มากที่สุดการกระทำที่ไม่ดีได้แก่การกระทำที่ก่อให้เกิดความ เจ็บปวดและ ความไม่สบายแก่ร่างกายและจิตใจ ซึ่งควรหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลสามารถ แบ่งเป็นประเด็นศึกษาได้ดังนี้

คำว่า“สสารนิยม”เป็นศัพท์บัญญัติศัพท์หนึ่งของคำว่า Materialism ที่ใช้ในทาง อภิปรัชญา แต่ถ้าใช้ในทางจริยศาสตร์ท่านบัญญัติศัพท์ภาษาไทยอีกศัพท์หนึ่งว่า“วัตถุนิยม”

คำว่า“Materialism”ที่ใช้ในทางจริยศาสตร์ หมายถึงทัศนะที่ว่า ศาสตร์ที่ถือว่า ทรัพย์สินเงินทอง และอำนาจ ตลอดทั้งสิ่งที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะ อำนาจความสุขสูงสุดให้แก่ชีวิตได้ ท่านจึงบัญญัติศัพท์ว่า “วัตถุนิยม”

คำว่า“Materialism” ที่ใช้ในทางอภิปรัชญา หมายถึง ทัศนะที่ว่า สสาร หรือ พลังงาน เป็นเครื่องกำหนดลักษณะพื้นฐานของสิ่ง หรือเหตุการณ์ทั้งหลาย แต่สสารเท่านั้น เป็นภาวะที่มีอยู่จริง นอกนั้นไม่เชื่อว่ามีอยู่จริง เป็นเพียงภาวะอนุพันธ์คือเกิดจากสสาร นั้นเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นผลผลิตของสสาร ท่านจึงบัญญัติศัพท์ว่า “สสารนิยม”

ชาวสสารนิยม หรือชาววัตถุนิยม ถือว่า สสารเป็นสิ่งแท้จริง จิตเป็นเพียง ปรากฏการณ์ของสมอง ปรัชญาตะวันตกสมัยโบราณ เป็นต้นตำรับแห่งสสารนิยมโดยแท้ เริ่มต้นจากธาเลส (Thales) ซึ่งพยายามที่จะค้นหาแก่นแท้ของสรรพสิ่งอันเป็นบ่อเกิดของ

^{๑๘}S. Radhakrishnan, *A Source Book in Indian Philosophy*, (India : Princeton University Press, 1957), p. 229.



สรรพสิ่ง เขาเชื่อว่า น้ำ เป็นบ่อเกิดของสรรพสิ่ง หรือเป็นปฐมธาตุของโลก และนักปรัชญาคนต่อๆ มา ก็พยายามคิดค้นหาเกี่ยวกับปฐมธาตุของสรรพสิ่งเช่นเดียวกัน^{๑๙}

ชาวสสารนิยมเชื่อว่า สมอ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับมนุษย์ เพราะเป็นศูนย์รวมของสิ่งต่างๆ มีหน้าที่ในการบันทึก จดจำทุกสิ่งทุกอย่างที่เราทำในแต่ละวัน เปรียบเหมือนกับห้องสมุดขนาดใหญ่ สมอ สามารถทำงานได้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการคิดคำนวณ การรับรู้ ตลอดถึงการรับอารมณ์หรือการแสดงอารมณ์ต่างๆ ออกมา ดังนั้น จึงมีนักปรัชญาชาวสสารนิยมท่านหนึ่งกล่าวว่า ชีวิตเปรียบเหมือนกับเครื่องจักรกล เพราะประกอบด้วยเครื่องจักรกลมากมาย ทำงานได้ทั้งในขณะที่เรารู้สึกตัว และไม่รู้รู้สึกตัว หรือทั้งในขณะที่ตื่นและนอนหลับ

สสารนิยม เป็นกลุ่มนักปรัชญาที่มีแนวความคิดที่คัดค้านกับฝ่ายจิตนิยม เพราะเชื่อในความมีอยู่ต่างกัน ชาวจิตนิยมเชื่อในสิ่งที่ป็นนามธรรมว่าเป็นความแท้จริงของสรรพสิ่ง ส่วนชาวสสารนิยมเชื่อในสิ่งที่ป็นรูปธรรมว่าเป็นความแท้จริงของสรรพสิ่ง ยกตัวอย่างเช่น เรื่องของจิตที่ชาวจิตนิยมบอกว่า เป็นสิ่งที่มีอยู่จริง แต่ชาวสสารนิยมบอกว่า เป็นเพียงมันสมองที่ประกอบด้วยระบบประสาท ไม่ใช่จิต อย่างที่ชาวจิตนิยมเข้าใจกัน เป็นต้น ชาวสสารนิยมเชื่อว่า การเคลื่อนไหวของร่างกายทุกส่วน เป็นการสั่งงานของสมอง เพราะหากไม่มีระบบประสาทซึ่งติดอยู่กับสมองแล้ว เราจะไม่มีความรู้สึกอะไรเลย ดังนั้น ชาวสสารนิยม จึงเชื่อว่า เมื่อคนเราตายไปแล้ว จะไม่มีอะไรเหลืออยู่อีก ไม่มีอะไรไปเกิดใหม่ เพราะสมองและระบบประสาทนั้นเปื่อยผุพังไป

สสารนิยม มีหลักสำคัญ ๓ ประการคือ

๑) สิ่งและเหตุการณ์ทั้งหมด รวมทั้งชีวิต วิชาน (Consciousness) และจิต (Mind) เป็นผลระดับต่างๆ ของภาวะเชิงซ้อน และพฤติกรรมของวัตถุกายภาพ หรือพลังงานเท่านั้น

๒) สิ่งที่เกิดขึ้นใดๆ ซึ่งรวมถึงสิ่งทั้งหมด ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต ล้วนเป็นการปฏิบัติการแบบรวมแห่งกฎทางวัตถุ

๓) ไม่มีพระเจ้า หรือภาวะเหนือธรรมชาติใดๆ อื่น จะนำมาใช้อธิบายถึงความมีอยู่ของโลกหรือสภาพของโลก^{๒๐}

ลักษณะของสสารนิยม

สสารนิยม เชื่อว่า สสารเป็นต้นกำเนิดของโลกจักรวาล มนุษย์มีร่างกายอันป็นวัตถุ ประกอบด้วยกลไกต่างๆ ที่สลับซับซ้อน และสามารถทำงานได้เหมือนเครื่องจักรกล

^{๑๙}Raju, P.T., *Structural Depths of Indian Thought*, (New Delhi : south Asian Publishers, 1985), p. 190.

^{๒๐}ibid, p. 195.



ส่วนจิตไม่มีอยู่จริง ความรู้สึก นึกคิดเกิดจากกระบวนการของสสาร หรือสมอง แนวคิดของนักสสารนิยมที่ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อแท้ของจักรวาลนั้น ที่สำคัญได้แก่

๑) สสารนิยมเป็นเอกนิยม โดยถือว่าปรากฏการณ์ของสสารเท่านั้นเป็นจริง มีลักษณะครองที่ หรือกินที่ (Space) กล่าวคือแผ่ไปในที่ว่าง เป็นสิ่งที่มีอยู่และเกิดขึ้นในที่ว่าง นั่นคือวัตถุอย่างหนึ่งกินที่ ณ ที่หนึ่งแล้ว วัตถุอีกอย่างหนึ่งจะกินที่นั้นอีกในเวลาอัน ในเวลาเดียวกันไม่ได้

๒) สสารเป็นสิ่งที่กินเวลา (Time) กล่าวคือจะต้องมีอยู่ในเวลาใด เวลาหนึ่ง จะมีอยู่ตลอดเวลาไม่ได้ แสดงให้เห็นว่า โลกหรือจักรวาลมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่มีอะไรอยู่คงที่^{๒๑}

สสารนิยม ยอมรับทฤษฎีหน่วยย่อย หรือทฤษฎีอะตอม โดยถือว่าสิ่งต่างๆ ประกอบด้วยหน่วยย่อยหลายหน่วย และหน่วยย่อยนั้นอาจจะประกอบด้วยหน่วยย่อยลงไปอีก จนกระทั่งไม่สามารถย่อยหรือแยกลงไปอีกได้ ยอมรับแนวความคิดเรื่องการทอนลง (Reductionism) กล่าวคือสิ่งๆ หนึ่งสามารถแยกได้เป็นหน่วยย่อย จนถึงอนุภาคที่เล็กที่สุด เช่น สังกะสี ก็ย่อยลงเป็นกลุ่มคนหลายคน หรือคนๆ หนึ่ง ก็ย่อยลงเป็นเซลล์ต่างๆ มากมาย เป็นต้น สสารเป็นสิ่งที่เราสามารถรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ๕ นอกจากนี้เป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริง

ประเด็นคือ สสารนิยมถือว่า คุณค่า (Value) เป็นเพียงสิ่งสมมติขึ้นเท่านั้น ไม่มีอยู่จริงเหมือนสสาร เช่น ดี, ชั่ว, งาม, ไม่งาม, ถูก, ผิด เป็นต้น และเชื่อว่าระบบจักรวาลเป็นระบบจักรกล เพราะสสารเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง วิวัฒนาการเองตามกฎกลศาสตร์ ไม่ใช่เป็นการดลบันดาลของสิ่งเหนือธรรมชาติ ไม่มีสิ่งเหนือธรรมชาติ มีแต่ธรรมชาติเท่านั้นที่เป็นจริง

ชาวสสารนิยมเชื่อว่า สภาพความเป็นคนหรือความเป็นมนุษย์ที่ปรากฏอยู่ต้องอาศัยส่วนย่อยทั้งหลาย ถ้าไม่อาศัยส่วนย่อยเหล่านั้นแล้ว ความเป็นมนุษย์จะตั้งอยู่ไม่ได้ เพราะเชื่อว่าส่วนย่อยเป็นจริงกว่าส่วนรวม ดังนั้น การรวมตัวของกลุ่มอะตอม ก็คือการเกิดขึ้นของมนุษย์ ส่วนการแยกตัวของกลุ่มอะตอม ก็คือการตายของมนุษย์ สิ่งที่เราเรียกว่า ความรู้สึก นึกคิด ความจำ เป็นเพียงสมรรถภาพการทำงานของสมองเท่านั้น ไม่มีจิตหรือวิญญาณอย่างที่จิตนิยมเข้าใจกัน

กลุ่มทฤษฎีเอกนิยมฝ่ายสสาร (Materialistic Monism) ได้แก่พวกที่ถือว่า ความแท้จริงของปฐมฐาตมีเพียงสิ่งเดียว มีลักษณะเป็นรูปธรรม นั่นคือ “สสาร” กล่าวคือสิ่งที่เราสามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสเท่านั้นจึงจะเป็นจริง และเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง นอกนั้นก็ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่จริง เช่น ปรัชญาสสารนิยมทั่วไป เป็นต้นว่า

^{๒๑} Ibid.



ในทฤษฎีของ ธาลีส (Thales) ถือว่า ปฐมธาตุของโลกคือ “น้ำ” น้ำ เป็นบ่อเกิดของสรรพสิ่ง สรรพสิ่งเกิดมาจากน้ำ และจะกลายเป็นน้ำอีก

แต่ในมุมมองของเวสเตอแมร์ค (Edward Westermarck) มีความคิดแตกต่างกันไปอีกมากมายในกลุ่มนี้ แต่พอสรุปได้ว่า เราสามารถนิยามค่าทางจริยธรรมได้โดยใช้สิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติมารองรับ สามารถตรวจสอบให้รู้ได้โดยอาศัยประสาทสัมผัสปกติเป็นรากฐาน

แนวคิดของกลุ่มนี้ที่รู้จักกันดีคือ สุชนิยม ประโยชน์นิยม พวกนี้ถือว่าการพูดถึงเรื่องความดีเป็นเรื่องที่มีสาระ เพราะเราสามารถพิสูจน์ได้ว่า เป็นคำพูดที่เป็นจริงหรือเป็นเท็จ ด้วยการหาข้อเท็จจริงทางจิตวิทยามารองรับ การเถียงกันในเรื่องศีลธรรมก็คือการเถียงกันในเรื่องธรรมชาติ สำหรับกลุ่มนี้ถือว่าหลักศีลธรรมไม่ใช่เป้าหมายสูงสุดที่มนุษย์จะแสวงหา แต่หลักศีลธรรมเป็นเพียงบันไดที่จะทำให้มนุษย์ก้าวไปสู่เป้าหมายหลักคือความสุข

ประเด็นทางจริยศาสตร์ จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาในบทนี้เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับการแสวงหาความสุขและคุณค่าของชีวิตคือประเด็นแรก อันเป็นประเด็นเกี่ยวกับสิ่งดีที่ควรเป็นเป้าหมายสูงสุดในชีวิตมนุษย์ หรืออีกนัยหนึ่ง สิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การแสวงหา ทั้งนี้การให้คุณค่าแก่สิ่งต่างๆ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังต่อไปนี้

(๑) คุณค่าภายใน (Intrinsic Value) สิ่งที่มีคุณค่าภายใน หมายถึง สิ่งที่มีฐานะเป็นเป้าหมายในตัวเอง ไม่ได้เป็นที่ต้องการเพราะว่าสิ่งนั้นจะช่วยนำไปสู่สิ่งอื่นได้

(๒) คุณค่าภายนอก (Extrinsic Value) สิ่งต่างๆ ที่มีคุณค่าประเภทนี้เป็นเพราะว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นวิธีที่นำไปสู่สิ่งอื่นๆ ไม่ได้ เป็นเพราะว่าสิ่งเหล่านั้นมีค่าในตัวเอง เช่น เงินไม่มีค่าในตัวเอง หากไม่สามารถใช้เงินซื้อของได้ เงินก็เป็นแค่เศษกระดาษ จะเห็นได้ว่าสิ่งที่มีคุณค่าภายนอกขึ้นกับสิ่งที่มีคุณค่าภายใน^{๒๒} สิ่งที่มีคุณค่าภายในคือ การพยายามแสวงหาเพื่อนำมากำหนดเป้าหมายสูงสุดของชีวิตเพียงอย่างเดียว

๗. บทสรุป

ปรัชญาการดำเนินชีวิตของจาร์วาก คติการดำเนินชีวิตของพวกจาร์วากมีปรัชญาชีวิตว่ากินดื่มและรื่นเริงสำราญมีความสุขทางเนื้อหนังเป็นจุดหมายปลายทางมนุษย์เกิดคนเดียวตายคนเดียวไม่มีโลกหน้าไม่มีการเกิดใหม่หลังจากตายแล้วคนดีคนชั่วมีจุดสุดท้ายของชีวิตอย่างเดียวกันคือความตายดังนั้นมนุษย์จึงควรรีบตัดดวงแสวงหาความสุขเสียให้เต็มที่ตั้งแต่ยังมีชีวิตอยู่กินให้เป็นสุขดื่มให้เป็นสุขและสนุกเสียให้เต็มที่มิมตายแล้วก็สิ้นสุดกันจะดื่มสนุกสนานอะไรไม่ได้อีกแล้วลัทธินี้สอนตรงกับความต้องการกิเลสของปุถุชนทั่วไปพวกนี้ยอมรับเอาหลักปรัชญาชีวิตของจาร์วากมาปฏิบัติได้โดยไม่รู้สีกตัวและง่ายตาย ปรัชญา

^{๒๒} วิทยุ วิชาทฤษฎี, ปรัชญาทั่วไป มนุษย์ โลก และความหมายของชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๔), หน้า ๑๕๗.



จารวากยังสอนให้คนเราแสวงหาทรัพย์เพราะว่าทรัพย์สมบัติทำให้เราสามารถแสวงหาความสนุกสนานเพลิดเพลินในชีวิตได้อย่างเต็มที่ความสุขทางเนื้อหนังหรือความสุขทางกามารมณ์เป็นความสุขสูงสุดคุณธรรมไม่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตเพราะคนดีคนชั่วก็จบลงด้วยความตายเท่ากัน

แนวคิดจารวากส่งเสริมให้คนกิน-ดื่มและเสพสุขโดยเฉพาะกามสุขการหาความหมายทางเนื้อหนังและวัตถุเพราะร่างกายนี้แตกดับไปแล้วจะไม่มีเกิดการเกิดและกลับมาที่นี้อีกไม่มีโลกหน้าไม่มีวิญญูณดำรงอยู่หลังจากตายแล้วหลักจริยศาสตร์ของจารวากเมื่อพิจารณาจากบริบทสังคมเป็นการปฏิเสธแนวคิดทางที่ดั่งามของสังคมที่ปรัชญาหรือเจ้าลัทธิศาสนาหลายสำนักสั่งสอนอยู่เวลานั้นตั้งแต่แนวทางที่สั่งสอนในคัมภีร์พระเวทอุปนิษัตและปรัชญาสายอัสติกะอีก ๖ สำนักรวมถึงปรัชญาคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาด้วย

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์มาทั้งหมดผู้วิจัยได้พบข้อสรุปแนวคิดปรัชญาจารวากเป็นปรัชญาที่ยึดมั่นในวัตถุนิยมปฏิเสธความเชื่อคัมภีร์พระเวทและพิธีกรรมของพราหมณ์ ปรัชญาจารวากมุ่งสอนให้คนแสวงหาวัตถุและกามเสพสุขทางเนื้อหนังเพราะเชื่อว่าคนเกิดมาชาติเดียวตายแล้วสูญไม่มีโลกหน้าไม่มีนรกไม่มีสวรรค์ไม่มีความดีความชั่วมีแต่ปัจจุบันเท่านั้น

ปรัชญาจารวากมีแนวคิดที่ความจริงต้องพิสูจน์ได้ทางประสามสัมผัสเท่านั้น ปฏิเสธความเชื่อในคำสอนทั้งหมดปรัชญาจารวากสอนให้คนแสวงหาความสุขสำราญ โดยเฉพาะความสุขทางเนื้อหนังให้เต็มที่ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันเท่านั้นแนวคิดนี้เป็นการทำลายศีลธรรมอันเป็นการประพฤติปฏิบัติที่ดั่งามของสังคมโดยทั่วไปสร้างปัญหาใหม่ให้เกิดขึ้นแก่สังคมปัจจุบันจึงได้หาแต่ความสุขทางทุนนิยมเพื่อให้ตนได้ความสุขเหนือกว่าคนอื่นดังนั้นทุนนิยมบริโภคนิยมเกิดความโลภในความสุขความสบายจึงตกเป็นทาสของความสุขโดยไม่รู้ตัวความสุขประเภทนี้เป็นความสุขชั้นโลกียะสุขจึงไม่ต่างไปจากความสุขของสัตว์ทั้งหลายทั่วไปตามที่พึงเป็นไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑) หนังสือ :

สุนทร ธีรังสี. **ปรัชญาอินเดีย : ประวัติและลัทธิ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

จำนงค์ ทองประเสริฐ. **บ่อเกิดลัทธิประเพณีอินเดีย เล่ม ๑**. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๐.



ฐานิสรา ประธานราษฎร์นิกร. **อภัยกตปัญหา ปัญหาที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงพยากรณ์.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศยาม, ๒๕๕๒.

ประยงค์ แสนบุราณ. **ปรัชญาอินเดีย.** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗.

สนิท ศรีสำแดง. **พุทธปรัชญา.** กรุงเทพมหานคร : นีลนารการพิมพ์, ๒๕๕๔.

สมัคร บุราวาศ. **ปรัชญาพราหมณ์ในสมัยพุทธกาล.** กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา, ๒๕๑๖.

อดิศักดิ์ ทองบุญ. **ปรัชญาอินเดีย.** กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๒๔.

อภิญวัฒน์ โพธิ์สาน. **สุขวิถี : มนุษย์ ชีวิต ความสุข.** พิมพ์ครั้งที่ ๔. มหาสารคาม : หจก.

อภิชาติการพิมพ์, ๒๕๕๔.

วิจิตร เกิดวิเศษฐ์, แพล. **ปรัชญาอินเดียสังเขป.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,

๒๕๒๐.

วิทย์ วิศทเวทย์. **ปรัชญาทั่วไป มนุษย์ โลก และความหมายของชีวิต.** พิมพ์ครั้งที่ ๑๑.

กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๔.

๒. ภาษาอังกฤษ

1) Book :

Jadunath Singha. **Outline of Indian Philosophy.** Calcutta : New Central Book Agency, 1992.

R. Puligandla. **Fundamentals of Indian Philosophy.** New York : Abingdom press, 1975.

Radhakrishnan. **Indian Philosophy.** India : Blackie g Son Publisher, 1929.

Raju, P.T. **Structural Depths of Indian Thought.** New Delhi : south Asian Publishers, 1985.

S. Radhakrishnan. **A Source Book in Indian Philosophy.** India : Princeton University Press, 1957.

Whitney. **Sanskrit Grammar.** Baranasi : Motilal Banarsidass, 1975.